Tilsynsrapport 2008

5
2009

RAPPORT

Tilsynsrapport 2008

Norges vassdrags- og energidirektorat
2009

Rapport nr 5-09
Tilsynsrapport 2008

Utgitt av: Norges vassdrags- og energidirektorat

Redaksjonskomité: Kirsten Westgaard, Helge Ulsberg og Svein Olav Arnesen

Forfattere: Lars Grøttå, Jon Arne Eie, Hege Sveaas Fadum, Bjørnar Fladen, Kirsti Hind Fagerli, Thor Martin Neurauter, Tore Langset, Javier Ernesto Auris Chàvez, Kjersti Halmrast, Kirsten Westgaard, Helge Ulsberg, Svein Olav Arnesen, Anne Rogstad og Ingunn Åsgard Bendiksen

Trykk: NVEs Kopisenter
Opplag: 100
Forsideillustrasjon og øvrig grafikk: Rune Stubrud, NVE
Foto: NVE
ISBN: 1501-2832
ISSB: 978-82-410-0685-2

Sammendrag: Rapporten gir en oversikt over NVEs tilsynsaktiviteter i 2008. Med tilsyn menes den konkrete kontrollen med etterlevelsen av regelverket og reaksjoner ved avvik. Tilsyn utføres i hovedsak som revisjon og inspeksjon, men andre metoder benyttes også. Rapporten gir en oversikt over dokumenterte avvik innenfor NVEs ansvarsområder. Avvik følges opp med varsel eller vedtak om å ta i bruk reaksjon.

Emneord: Tilsyn, revisjon, inspeksjon, reaksjon, avvik

Norges vassdrags- og energidirektorat

Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstuen
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
Internett: www.nve.no

Mars 2009

Innhold

Forord **4**

1. NVEs arbeid med tilsyn og reaksjoner **5**
Hva er tilsyn? 5
Tilsynsområder og funn 5
Fastgrupper 5
Samarbeid med andre tilsynsetater 6
Planer for 2009 6
NVEs bruk av reaksjoner 7
Hva er reaksjoner? 7
Reaksjonsbruk 7

2. Gjennomgang av de ulike tilsynsområder **9**
Miljø i vassdragsanlegg 9
Sikkerheten til dammer og andre vassdragsanlegg 10
Beredskap 11
Vedlikehold og modernisering av overføringsanlegg 12
Utøvelse av myndigheten som systemansvarlig 13
Leveringskvalitet og feilanalyse 14
Praksis ved beregning og innkreving av anleggsbidrag 15
Nettselskapets nøytralitet og informasjonsplikt,
Prising av leveringspliktige kraftleveranser 16
Økonomisk og teknisk rapportering 17
Korrekt merking av hvitevarer utstilt i butikker 18

3. Hjemler og tilsynsgrunnlag **19**

Forord

Formålet med denne rapporten er å gi en samlet oversikt over NVEs tilsyn og reaksjonsbruk i 2008. Tilsynene er initiert av NVE. Reaksjonene er dels fra tilsynene og dels fra forhold som på ulik måte er meldt inn til NVE.

NVE har et omfattende ansvar for tilsyn innenfor vassdrags- og energilovgivningen. Hensikten med tilsynene er å sikre at lovgivningen følges. Tilsynene er av stor viktighet for forsyningssikkerheten av energi til sluttbrukere.

I hovedsak utfører NVE tilsyn på tre måter - a) revisjoner som er omfattende systematiske kontroller hos selskaper eller konsesjonærer, b) inspeksjoner for å kontrollere detaljerte krav og hvordan disse blir etterlevd og c) samtidige kartlegginger av flere aktører ved hjelp av spørreundersøkelser og sammenstillinger av dokumentasjon. I 2008 har NVE intensivert tilsynet.

Det kan være nyttig for vassdrags- og energibransjen, forbrukere, andre berørte og politikere å få innsikt i NVEs tilsynsaktivitet og omfanget av reaksjoner. For NVE er det derfor viktig at våre erfaringer formidles til andre som også kan ha nytte av dem.

Oslo 25. mars 2009

Agnar Aas
vassdrags- og energidirektør

1. NVEs arbeid med tilsyn og reaksjoner

Hva er tilsyn?

NVEs tilsynsvirksomhet omfatter den konkrete kontrollen med etterlevelsen av regelverket og reaksjoner ved avvik fra regelverk. Tilsynet utføres i hovedsak som revisjon og inspeksjon. Også andre metoder blir benyttet, for eksempel kartlegginger rettet mot flere aktører samtidig, ved hjelp av spørreundersøkelser og sammenstilling av dokumentasjon.

NVE følger opp de enkelte aktørene og de enkelte tiltakene innenfor vassdrags- og energisektoren også på andre måter enn ved tilsyn. For eksempel godkjenner NVE planer for nybygging av konkrete anlegg i fht miljøhensyn og sikkerhet, for å sikre at krav til miljø og damsikkerhet blir etterlevd. Slik oppfølging har samme hensikt som tilsynet, dvs å sikre etterlevelse av de kravene som er satt, men er i denne sammenhengen ikke definert som tilsyn.

Tilsynsområder og funn

NVEs tilsynsvirksomhet spenner over mange og forskjelligartete temaer. NVE fører tilsyn med konsesjonærer, nettselskaper, kommuner og andre aktører, og tilsynet som er gjennomført i 2008, dekker samlet sett de viktigste sidene av NVEs regulering av vassdrags- og energisektoren.

Viktige tilsynsområder for NVEs tilsyn i 2008 har vært:

- nettselskapenes beregning og innkreving av anleggsbidrag
- vedlikehold og modernisering av overføringsanlegg
- systemansvaret
- leveringskvalitet i kraftsystemet
- sikkerhetskrav for vassdragsanlegg
- krav om nøytralitet hos nettselskapene og deres informasjonsplikt
- krav om internkontrollsystem og miljøkrav for tiltak i vassdrag
- teknisk og økonomisk rapportering fra nettselskaper og andre aktører med omsetningskonsesjon
- beredskap
- energimerking av hvitevarer.

Gjennomført tilsyn innenfor hvert av disse tilsynsområdene er gjennomgått i del 2 i denne rapporten. Sammenlignet med forrige år er det i 2008 utført flere tilsyn innenfor de tilsynsområdene NVE tradisjonelt har ført tilsyn med. NVE har i 2008 gjennomført 126 stedlige tilsyn. I tillegg har NVE gjennomført 779 inspeksjoner eller kontroller. NVE har også startet å føre tilsyn med et tema det ikke tidligere har vært ført systematisk tilsyn med - tilsyn med vedlikehold og modernisering av overføringsanlegg. Resultatet fra gjennomført tilsyn er 324 anmerkninger/observasjoner og 448 avvik. Avvikene fordeler seg på tilsynsområdene som vist på neste side.

Gjennomgående funn er ufullstendig dokumentasjon, mangelfulle internkontrollsystemer og mangel på planlagte beredskapsøvelser.

Fastgrupper

For å støtte og koordinere tilsynsvirksomheten som utføres av de enkelte seksjoner i NVE, er det i 2008 opprettet en fastgruppe for tilsyn (FGT). Denne fastgruppen kommer i tillegg til den fastgruppen for reaksjoner (FGR) som ble opprettet i 2007.

Hovedoppgaven til fastgruppene er å koordinere NVEs tilsynsvirksomhet og reaksjonsbruk.

Som del av dette arbeidet er det utarbeidet en samordnet tilsynsplan for 2009. Tilsynsplanen er koordinert i forhold til tema, hvem det føres tilsyn med og tidspunkt. Planen ivaretar oppfølgingsbehov som er avdekket gjennom det tilsynet som er gjort i 2008.

Fastgruppene utarbeidet i 2007-2008 interne styrende dokumenter for tilsyn og reaksjoner i NVE (NVE-dokument 1-2008). Styrende dokumenter omfatter tre dokumenter, prosedyrer for gjennomføring av tilsyn, prosedyrer for bruk av reaksjoner og interne retningslinjer for valg og bruk av reaksjonsmidler. Sistnevnte går i dybden på hvilke reaksjoner NVE har til rådighet og hvordan disse bør benyttes. I tilknytning til de styrende dokumentene er det utviklet en rekke felles maler og standarddokumenter, for eksempel revisjonsrapport og ulike vedtakstyper, blant annet anmeldelse og vedtak om pålegg om retting. De styrende dokumentene er basert på NVEs tilsyns- og reaksjonsstrategi.

Avvikene fordeler seg på tilsynsområdene på følgende måte:

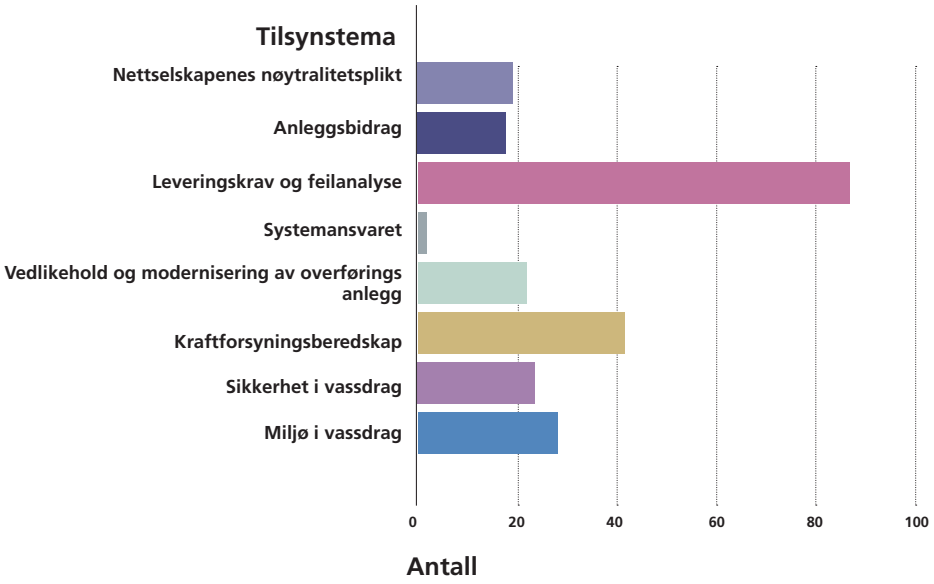

Fastgruppene arrangerer årlig et 4-dagers internt tilsyns- og reaksjonskurs. Hensikten er å bygge kompetanse om tilsyn og reaksjoner, men også å bygge relasjoner mellom de ulike tilsynsmiljøene i NVE.

Samarbeid med andre tilsynsetater

NVE og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har etablert et felles tilsynsforum for å oppnå en mer samordnet tilsynsvirksomhet med nettselskaper. Forumet skal være en arena for erfaringsoverføring, informasjonsutveksling og felles prosjekter. For 2009 er det planlagt fem samtidige tilsyn mellom DSB og NVE.

NVE deltar også i Nasjonalt miljøforum som består av representanter for Økokrim, Riksadvokaten og ulike tilsynsorganer. Forumet har fokus på bruk av reaksjoner ved brudd på miljølovgivningen. NVE er dessuten observatør i Tilsynsgruppen for HMS-etatene, som er et samarbeidsforum for de sentrale HMS-etatene.

Planer for 2009

I 2009 vil tilsynet bli ytterligere intensivert. Innsatsområdene fra 2008 vil bli videreført. Det vil bli spesiell oppmerksomhet innen de områder der NVE mener det er forbedringsmuligheter, jf kommentarer til hvert tilsynsområde i del 2, og områder med særlig stor risiko ved avvik.

Det vil videre bli ført tilsyn på nye tilsynsområder, blant annet tilsyn med konsesjonsvilkårene for fjernvarme og opprinnelsesgaranti for elektrisk energi.

I forhold til samarbeidende organer vil det innen energiområdet være koordinering av planer i NVE og DSB. I tillegg vil NVE og DSB gjennomføre samtidige tilsyn.

Revidert internkontrollforskrift for oppfølging av vassdragslovgivningen var på høring i 2008 og er oversendt til behandling i OED. NVE regner med at dette regelverket blir vedtatt i løpet av 2009. Dermed vil man ha på plass et oppdatert regelverk, som legger til rette for bedre internkontrollarbeid i virksomhetene og som vil understøtte og lette NVEs tilsynsarbeid med aktørene innenfor vassdragssektoren.

I tilknytning til energiloven er det gitt internkontrollkrav tilknyttet beredskapsregelverket, men for øvrig ikke. NVE ser et klart behov for at det innføres internkontrollkrav også for andre krav hjemlet i energiloven.

NVEs bruk av reaksjoner

Hva er reaksjoner?

Reaksjoner er en felles betegnelse på de handlinger og virkemidler myndighetene har til rådighet ved brudd på lovgivningen, herunder vedtak truffet med hjemmel i lovgivningen. Vedtak om reaksjoner er for eksempel vedtak om retting av ulovlig forhold, tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. NVEs reaksjonsmidler er hovedsakelig hjemlet i energiloven, vannressursloven, vassdragsreguleringsloven og industrikonsesjonsloven. Ileggelse av overtredelsesgebyr og anmeldelse til politiet er de sterkeste reaksjonsmidlene NVE har til rådighet, i tillegg til tilbaketrekking av konsesjon.

Tilsynsbesøk avdekker ofte brudd på regelverket som må følges opp ved bruk av reaksjoner. Ulovligheter avdekkes også på andre måter, for eksempel som følge av saksbehandling og gjennom informasjon fra allmennheten og fra andre tilsynsetater.

Reaksjonsbruk

Det er i 2008 truffet en rekke vedtak om retting av ulovlige forhold, både mot vassdrags- og energianlegg. Når NVE treffer vedtak om retting av ulovlig forhold, varsler NVE som regel bruk av tvangsmulkt dersom retting ikke skjer innen den frist som er satt. De aller fleste har da valgt å rette frivillig. Det er derfor kun i enkelte saker det har vært truffet vedtak om tvangsmulkt.

I 2008 har NVE anmeldt tre selskaper til politiet, alle for brudd på vassdragslovgivningen. To settefiskanlegg har blitt anmeldt, bla. for langvarig vannuttak uten konsesjon, brudd på fastsatte reguleringsgrenser og krav om minstevannføring. Et kraftproduksjonsselskap er anmeldt for å ha bygget kraftstasjonen i dagen, samt for å ha gravd ned rør i bakken, til tross for at det var gitt tillatelse til et anlegg i fjell med vannet i tunnel. Anmeldelsen er også begrunnet i at man hadde startet byggingen, uten at detaljerte planer var godkjent av NVE. Det foreligger ingen rettskraftig avgjørelse i disse sakene.

Etter NVEs interne retningslinjer skal anmeldelse bare skje ved alvorlige overtredelser. Omfattende brudd på regelverket, sterk klanderverdig opptreden og omfattende skader er eksempler på forhold som kan tilsi at NVE velger å gå til anmeldelse av et straffbart forhold. NVE har i 2008 ilagt ett selskap overtredelsesgebyr på 750 000 kr for å starte konsesjonspliktig anleggsarbeid uten at konsesjon etter energiloven var gitt. Dette vedtaket er opprettholdt av departementet. Per i dag er det kun hjemmel i energiloven til å ilegge overtredelsesgebyr. Olje- og energidepartementet har imidlertid foreslått at overtredelsesgebyr også innføres i vassdragslovgivningen. Dette vil bidra til en mer effektiv reaksjonsbruk, særlig der bruk av tvangsmulkt er lite hensiktsmessig.

Det ble i 2008 truffet en rekke vedtak om retting av ulovlige forhold mot både vassdragsanlegg og energianlegg. Når NVE treffer vedtak om retting av ulovlig forhold, varsler NVE som regel om bruk av tvangsmulkt dersom retting ikke skjer innen den frist som er satt. Dette har vist seg å være et hensiktsmessig virkemiddel. De aller fleste har valgt å rette frivillig. Det er derfor kun i 14 saker det har vært truffet vedtak om tvangsmulkt.

NVE har i senere tid registrert at eiere av settefiskanlegg benytter ferskvannskilden til anlegget på en mer aktiv måte enn tidligere gjennom økte vannuttak. I en del tilfelle har det vist seg at uttaket har vært ulovlig. NVE har derfor sendt brev til bransjen der det opplyses at NVE vil ha økt oppmerksomhet på denne næringen framover og at oppdagelse av ulovligheter vil kunne medføre ulike reaksjoner, for eksempel ileggelse av tvangsmulkt og politianmeldelse.

2. Gjennomgang av de ulike tilsynsområder

Miljø i vassdragsanlegg

Miljøtilsyn har dels fokus på byggetiden og dels fokus på driftstiden:

- For anlegg under bygging kontrolleres ved inspeksjoner at godkjente detaljplaner følges.
- For anlegg som er bygget kontrolleres ved revisjoner om selskapene har rutiner for å kontrollere at riktig minstevannføring slippes.

Aktivitet Det er gjennomført 375 inspeksjoner av anlegg under bygging og 38 kontroller av internkontrollsystem, hvorav tre er oppfølging av tidligere kontroller hos tre selskap.

Resultat/vurdering 28 avvik.
Ved inspeksjoner ble flere anlegg midlertidig stoppet på grunn av oppstart før detaljplaner var godkjent. For to anlegg var det så grove brudd på konsesjonsvilkårene at selskapene er anmeldt til Økokrim. Flere anlegg har fått varsel om tvangsmulkt betinget av at påtalte avvik ikke blir rettet innen angitt frist. Generelt er de fleste flinke til å følge opp pålegg og vilkår i konsesjonene.

Hovedutfordringen er at mange selskap tar lett på å utarbeide detaljplaner knyttet til miljødelen. Dette medfører mye ekstraarbeid for NVE. Flere virksomheter mangler fortsatt akseptable internkontrollsystemer, særlig settefiskanlegg.

En spesiell sak har tatt svært mye tid.
Ett kraftverk ble ikke bygd i henhold til konsesjonsvilkårene. Konsesjonen foreskrev fjellanlegg med sprengt tunnel opp til inntaket. Det ble bygd dagbygg og nedgravd rørgate. Selskapet er anmeldt til Økokrim.

Utøver av tilsyn Tilsynet ble utført av Konsesjons- og tilsynsavdelingen, seksjon for miljøtilsyn.

Hjemmel Vannressursloven § 53, internkontrollforskrift for vassdrag og grunnvann § 6.

Tilsynsgrunnlag Vannressursloven, vassdragsreguleringsloven, Internkontrollforskrift for vassdrag og grunnvann, konsesjon.

Sikkerheten til dammer og andre vassdragsanlegg

Tilsynet gjelder om selskapene har et fungerende internkontrollsystem for ivaretakelse av sikkerhetskrav til vassdragsanlegg og anleggseiere, inkludert kontroll av en del spesifikke krav gitt i sikkerhetsforskriften.

Aktivitet
Gjennomført tilsyn med 10 selskap og 180 inspeksjoner av dammer og rør under nybygging, ombygging og drift.

Kontrollfokus for flertallet av revisjonene var anleggets driftsfase. For tre selskaper var byggefasen gjenstand for kontroll.

Resultat/vurdering 24 avvik og 25 anmerkninger fordelt på sju selskap.

Oftest forekommende avvik er knyttet til program og rutiner for gjennomføring av tilsyn (seks selskap). Videre manglet det eller var mangelfullt IK-system for plan- og byggefase (fire selskap). Det var også flere selskaper som manglet godkjent vassdragsteknisk ansvarlig (VTA) (to selskap) eller at VTA og øvrig personell mangler nødvendige kurs (to selskap). Beredskapsøvelser er ikke gjennomført (to selskap). Alle disse avvikene er alvorlige.
Videre er det avvik og anmerkninger knyttet til kontrollprogram i byggefase, oversikter over anlegg og dokumenter over organisasjon, anlegg og prosedyrer. NVE har fulgt opp tilsynene ved at det for alle sju selskap er satt frister for lukking av avvikene med påfølgende tilbakemelding til NVE. Ett selskap er gitt varsel om pålegg, fire er gitt pålegg direkte og igjen tre av disse er samtidig gitt varsel om tvangsmulkt.

Utøver av tilsyn Tilsynet ble utført av Konsesjons- og tilsynsavdelingen, seksjon for damsikkerhet.

Hjemmel Vannressursloven § 53, internkontrollforskrift for vassdrag og grunnvann § 6.

Tilsynsgrunnlag Vannressursloven, vassdragsreguleringsloven, forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg, internkontrollforskrift for vassdrag og grunnvann, kvalifikasjonsforskriften, klassifiseringsforskrift, konsesjonvilkår.

Beredskap

Det føres tilsyn med "enheter i KBO". Disse utgjør rundt 200 selskaper innen produksjon, nett, vassdragsregulering og fjernvarme.

Tilsynet omfattet drift og gjenoppretting under ekstraordinære forhold, tilgjengelige beredskapsressurser, personell og kompetanse, oppfølging av risiko- og sårbarhetsanalyser, sikringstiltak i anlegg og administrasjonsbygg, sikkerhet i driftskontrollsystemer, IKT-sikkerhet og informasjonssikkerhet.

Aktivitet

I januar ble det sendt brev til alle enheter om temaer for tilsyn, og antall selskaper som skulle kontrolleres.

Det ble gjennomført 31 stedlige tilsyn.

Resultat/vurdering

142 avvik og 141 anmerkninger.

Hovedfunn er manglende systematikk i oppfølging av forskriftskravene, spesielt angående sammenhengen mellom analyser, planlegging, dokumentasjon, øvelser og evaluering. ROS-analysene tar ikke høyde for tilstrekkelig ekstreme hendelser. I kraftforsyningsanlegg som er bygget for 20-40 år siden, bærer sikringstiltakene preg av mangelfullt vedlikehold og oppdatering til beredskapsforskriftens krav. Mange selskaper oppfyller ikke kravene til et helhetlig og balansert nivå for systemsikkerhet. Tilsynene viser at det ikke er noen systematisk sammenheng mellom selskapenes størrelse og kompetanse innen beredskap.

Utøver av tilsyn

Tilsynet ble utført av Konsesjons- og tilsynsavdelingen, seksjon for beredskap.

Hjemmel

Energiloven § 7-1, energilovforskriften § 7-2

Tilsynsgrunnlag

Energiloven kap. 6, energilovforskriften kap. 6, beredskapsforskriften.

Vedlikehold og modernisering av overføringsanlegg

Det ble kontrollert om konsesjonærene hadde oppfylt plikten til å holde anleggene i tilfredsstillende driftssikker stand ved bant annet å sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet.

Aktivitet
Det ble gjennomført 11 stedlige tilsyn.

Resultat/vurdering
22 avvik og 20 anmerkninger.

Vurdering
- Skriftlig dokumentasjon av systemer for planlegging og oppfølging var mangelfullt.
- Det var overraskende mange selskaper som manglet konsesjoner, eller konsesjonene var gått ut på dato. Enkelte var ikke klar over hvem som hadde plikt til å søke konsesjon.
- Kontinuerlig måling av spenningskvalitet ble tatt lettvint av nettselskapene (8 av 11 hadde avvik).
- En forskrift om internkontroll på dette området ville vært et nyttig verktøy for å gjennomføre et mer effektivt tilsyn.
- At NVE varslet tilsyn, medførte at selskapene påbegynte en intern vurdering av egne systemer og rutiner.

Utøver av tilsyn
Tilsynet ble utført av Energi- og markedsavdelingen, seksjon for nett.

Hjemmel
Energiloven § 7-1, Energilovforskriften § 7-2.

Tilsynsgrunnlag
Energilovforskriften § 3-4 a, energiloven, utvalgte bestemmelser i systemansvarsforskriften, utvalgte bestemmelser i leveringskvalitetsforskriften, konsesjon

Utøvelse av myndigheten som systemansvarlig

Aktivitet
Det er kun Statnett SF som har konsesjon på å utøve myndigheten som systemansvarlig.
Det ble gjennomført ett stedlig tilsyn.

Resultat/vurdering
3 avvik og 7 anmerkninger.

Oppsummering av inntrykk
- Skriftlig dokumentasjon og beskrevne rutiner syntes noe mangelfulle.

- Tilgjengelig internkontrollforskrift ville vært et nyttig verktøy for å gjennomføre et mer effektivt tilsyn.

Utøver av tilsyn
Tilsynet ble utført av Energi- og markeds-avdelingen, seksjon for nett.

Hjemmel
Energiloven § 7-1, energilovforskriften § 7-2.

Tilsynsgrunnlag
Systemansvarsforskriften, supplerende bestemmelser: Energiloven, konsesjonen for å utøve systemansvaret.

Leveringskvalitet og feilanalyse

Tilsynet omfatter i hovedsak
- Avtaler om fravikelighet
- Generelle bestemmelser
- Registrering og rapportering
- Krav til leveringspålitelighet og spenningskvalitet
- Informasjon om leveringspålitelighet og spenningskvalitet
- Feilanalyse og statistikk

Aktivitet
Det ble gjennomført 10 stedlige tilsyn.

Resultat/vurdering
87 avvik og 42 anmerkninger.

Tilsynene viste en tydelig tendens til at selskapene hadde stort sett god kontroll på den delen av leveringskvalitet som omhandler avbruddshåndtering, feilanalyse og rapportering.

Innen spenningskvalitet, både i forbindelse med kundeklagebehandling og i forbindelse med kontinuerlige målinger, hadde de fleste av de selskapene som ble kontrollert et forbedringspotensial:

- 6 av de 10 kontrollerte selskapene hadde ett eller flere avvik i forbindelse med spenningsmålinger ved kundeklagebehandling.

- 8 av de 10 selskapene kunne ikke dokumentere at de kontinuerlig måler spesifiserte spenningskvalitetsparametre i henhold til forskriftskravene.

- 8 av de 10 selskapene hadde dessuten avvik i forbindelse med kalibrering av måleinstrumenter, fremvisning av måleteknisk sporbarhet og dokumentasjon av måleutstyrets nøyaktighet.

Når det gjelder ikke-tekniske elementer, ga alle 10 selskapene uttrykk for at de som oftest hadde gode kundeforhold. Alle selskapene kunne vise til at saker ble løst i god tid innenfor de frister som er gitt i forskriften. Det var allikevel noen funn som viste avvik innen de formelle rutinene ved kundeklagebehandling. 9 av de 10 kontrollerte selskapene kunne ikke dokumentere at de opplyste kundene sine om klageadgang til NVE.

Flere av selskapene ga inntrykk av å ikke ha lest de aktuelle forkriftsbestemmelsene på forhånd. Selskapene var i all hovedsak enig i de avvikene som ble funnet. De fant også tilsynet nyttig i form av at de fikk økt kunnskap om forskriftsbestemmelsene. De fleste erkjenner også at de har hatt for lite fokus på de områdene der det er funnet avvik.

Utøver av tilsyn
Tilsynet ble utført av Energi- og markedsavdelingen, seksjon for nett.

Hjemmel
Energiloven § 7-1, energilovforskriften § 7-2.

Tilsynsgrunnlag
Leveringskvalitetsforskriften, systemansvarsforskriften § 22.

Praksis ved beregning og innkreving av anleggsbidrag

Tilsynet fokuserte på om nettselskapene hadde en enhetlig og ikke-diskriminerende praksis når de krever anleggsbidrag. Både beregningsmetodikken som selskapene bruker for å beregne anleggsbidragets størrelse og i hvilken grad nettselskapene gir tilstrekkelig informasjon til kunde i forkant av tilknytning og forsterkning ble gjennomgått.

Aktivitet
Det ble gjennomført 9 stedlige tilsyn.

Resultat/vurdering
18 avvik og 8 anmerkninger.

Samtlige reviderte selskap fikk avvik på grunn av differensiering av bunnfradrag mellom kundegrupper. Det ble gitt enkelte avvik som gikk på spesifikke feil i beregningsmetodikken. Videre fant NVE at enkelte selskap i for liten grad informerte kunder om beregningene bak anleggsbidraget.

NVE har sendt ut rundskriv til alle nettselskapene hvor regelverket for anleggsbidrag beskrives. I rundskrivet ble det spesielt presisert at det ikke er mulighet til å differensiere bunnfradraget.

Utøver av tilsyn
Tilsynet ble utført av Energiavdelingen, seksjon for prising av nett-tjenester.

Hjemmel
Energiloven § 7-1, energilovforskriften § 7-2

Tilsynsgrunnlag
Forskrift om økonomisk og teknisk rapportering mv., kap. 13 og § 17-5.

Nettselskapets nøytralitet og informasjonsplikt, prising av leveringspliktige kraftleveranser

Tilsynet omfatter nettselskapets nøytralitet og informasjonsplikt, og prising av leveringspliktige kraftleveranser.

Aktivitet
Det ble gjennomført 9 stedlige tilsyn.

Resultat/vurdering
19 avvik og 21 anmerkninger.

Nettselskapet skal opptre nøytralt overfor sluttbrukere og kraftleverandører og håndtere informasjon på en måte som gjør at enkelte kraftleverandører ikke kan gis konkurransefortrinn. Ved oppstart av kraftleveranse etter leveringsplikten skal nettselskapet jevnlig informere om vilkårene for leveringsplikten, samt sende ut NVEs standardskriv for kunder som ikke har valgt kraftleverandør.

Tilsynet identifiserte flere muligheter for kvalitetsforbedringer hos nettselskapene. De vanligste avvikene som ble avdekket under tilsynet var:

- Nettselskapet sender ikke ut NVEs standardskriv
- Informasjonen om hvilke kraftleverandører som var i nettområdet, er ikke nøytral
- Nettselskapet kan ikke dokumentere fullstendige rutiner for å overholde gjeldende krav til nettselskapets nøytralitet
- Fremheving av enkelte kraftleverandører på nettselskapets internettsider

Utøver av tilsyn
Tilsynet ble utført av Energi- og markedsavdelingen, seksjon for kraftmarked.

Hjemmel
Energiloven § 7-1, energilovforskriften § 7-2

Tilsynsgrunnlag
Avregningsforskriften, spesielt § 2-1 og § 7-1, omsetningskonsesjonen, jf. særlig pkt. 3.3 (alternativt pkt. 3.6) i tilleggsvilkårene.

Økonomisk og teknisk rapportering

Grunnlaget for tilsynet er omsetningskonsesjonærenes rapportering til eRapp (økonomiske og tekniske verdier) og TEK (tekniske verdier) og som omhandler virksomhetenes omsetning, produksjon og nettvirksomhet. For nettselskaper føres utvidet tilsyn med spesiell fokus på inntekter, kostnader og informasjon om overføringsanlegg som grunnlag for fastsettelse av inntektsrammene og mer-/mindreinntekt.

Aktivitet Aktiviteten er delt i to:

- Årlig kontroll av alle 296 omsetningskonsesjonærer (selskaper) med produksjon, omsetning og/eller nettvirksomhet for samsvar av inntekter, kostnader og balanseverdier mellom rapportering til NVE og offisielle årsrapporter for regnskapsåret 2007. Kontrollen skjer ved automatiske og manuelle kontroller ved overlevering til NVE, og omfatter revisors bekreftelse ved "Avtalte kontrollhandlinger" for rapporteringen samt segmentinformasjon gitt i årsrapporten. Uklarheter eller avvik i rapporteringene rettes opp ved kontakt med berørte selskap. Kontrollen omfattet 143 selskaper med kun produksjon og/eller omsetning og 153 selskaper med nettvirksomhet.
- Stedlig tilsyn hos åtte nettselskaper med kontroll av økonomiske og tekniske verdier i eRapp og tekniske verdier i TEK for regnskapsårene 2005, 2006 og 2007.

Resultat/vurdering

Den årlige kontrollen av selskaper avdekket bla. at ett selskap hadde balanseført investeringer i telekommunikasjon som ikke var relatert til nett-virksomheten under nettvirksomheten. For øvrig var det ingen vesentlige avvik.

Ved stedlig tilsyn hos nettselskapene ble det funnet flere avvik. Dette arbeidet pågår ennå og alle vurderinger er ikke ferdige.

De vesentligste avvikene var:

- Tariffering av sluttbrukere i forbindelse med et lite fellesnett, uten at det forelå et vedtak om inntektsramme som omfattet anleggene.
- Håndtering av underskudd i fellesnett som kostnader i overliggende nett, som gir automatisk dekking av underskuddet gjennom tariffene.
- Håndtering av betalinger til andre selskaper som kostnader i overliggende nett til tross for at det ikke forelå vedtak om inn tektsramme for selskapene. Blant annet omfattet dette flere produksjonsrelaterte nettanlegg.
- Fravær av skriftlige avtaler for konsern-interne tjenester.
- Oppskriving av balanseverdier i nettvirksomheten uten NVEs godkjenning.
- Mangler ved forklaringen til avstemmingen mellom eRapp og det offisielle årsregnskapet.
- Føring av inntekter knyttet til nettjenester utenfor nettvirksomheten, mens tilsvarende kostnader er ført innenfor.
- Lønnskostnader var både ført i resultat regnskapet og aktivert i balansen, noe som i praksis vil føre til at kostnaden over tid vil inngå to ganger i kostnadsgrunnlaget til selskapet.
- Feilregistreringer av tekniske størrelser som brukes i fastsettelsen av inntektsrammene, herunder antall abonnementer, levert energi og linjer, kabler, transformatorer og brytere.

Utøver av tilsyn

Tilsynet ble utført av Energi- og markedsavdelingen, seksjon for økonomisk regulering.

Hjemmel

Energiloven § 7-1, energilovforskriften § 7-2.

Tilsynsgrunnlag

Forskrift om økonomisk og teknisk rapportering mv., og eRapp og tilhørende brukerdokumentasjon

Korrekt merking av hvitevarer utstilt i butikker

NVE fører tilsyn med at hvitevareapparater utstilt i butikklokaler er påført et lett synlig og korrekt utformet energimerke

Aktivitet
I alt 7 222 utstilte apparater i 108 butikker ble kontrollert.

Resultat/vurdering
Av 7 222 utstilte apparater var 4 084 apparater påført et korrekt utformet energimerke. Dette tilsvarer en generell korrekt merkingsandel på 57 %. Tilsvarende tall for korrekt merking i 2007 var 46 % for 5 041 utstilte apparater.

Tre butikker hadde korrekt energimerke påført alle sine utstilte apparater, mens 105 butikker hadde avvik i ulik grad. Avvikene går fra at 0 % av de utstilte apparatene har korrekt merking i noen butikker, til at inntil 94 % av de utstilte apparatene har korrekt merking i andre butikker.

Det er i 2008 registrert en gjennomsnittlig høyere andel korrekt merkede hvitevarer i de besøkte butikkene enn i tidligere år.

Kjøkkeninteriør- og byggevareforhandlerne skiller seg imidlertid kraftig ut med totalt fravær av energimerking. Samtlige besøkte butikker i disse bransjene hadde 0 % korrekt energimerking, dvs at ingen av de utstilte hvitevarene var påført et korrekt utformet energimerke.

Resultatet av butikkontrollene offentliggjøres på NVEs hjemmesider og gjennom pressemeldinger. NVE viderefører sin kontrollvirksomhet i 2009.

Utøver av tilsyn
Tilsynet ble utført av Energi- og markedsavdelingen, seksjon for energibruk.

Hjemmel
Lov om merking av forbruksvarer § 5.

Tilsynsgrunnlag
Forskrift om merking av husholdningsapparater.

For ulike kategorier av husholdningsapparater foreligger egne forskrifter for gjennomføring av direktiv 92/75/EØF om energimerking.
I tillegg følger NVE opp bruken av energimerket Energy Star på kontorutstyr.

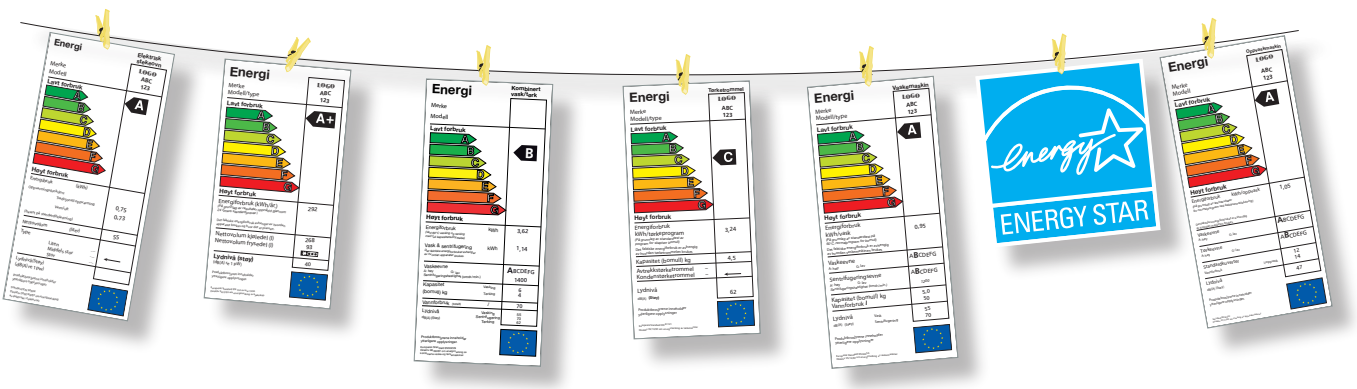

3. Hjemler og tilsynsgrunnlag

Oppdatert iht. www.lovdata.no per 12.02.2009

Kort betegnelse	Formell betegnelse
Vannressursloven	LOV 2000-11-24 nr 82: Lov om vassdrag og grunnvann.
Vassdragsreguleringsloven	LOV 1917-12-14 nr 17: Lov om vasdragsreguleringer.
Internkontrollforskrift for vassdrag og grunnvann	FOR 2003-02-21 nr 199: Forskrift om internkontroll for å oppfylle lov om vassdrag og grunnvann.
Forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg	FOR 2000-12-15 nr 1271: Forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg.
Klassifiseringsforskriften	FOR 2000-12-18 nr 1317: Forskrift om klassifisering av vassdragsanlegg.
Forskrift om kvalifikasjoner	FOR 2000-12-18 nr 1318: Forskrift om kvalifikasjoner hos den som forestår planlegging, bygging og drift av vassdragsanlegg.
Industrikonsesjonsloven	LOV 1917-12-14 nr 16: Lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v.
Energiloven	LOV 1990-06-29 nr 50: Lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m.
Energilovforskriften	FOR 1990-12-07 nr 959: Forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m.
Leveringskvalitetsforskriften	FOR 2004-11-30 nr 1557: Forskrift om leveringskvalitet i kraftsystemet.
Beredskapsforskriften	FOR 2002-12-16 nr 1606: Forskrift om beredskap i kraftforsyningen.
Systemansvarsforskriften	FOR 2002-05-07 nr 448: Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet. Forskrift om økonomisk og teknisk rapportering mv.
Tarifforskriften	FOR 1999-03-11 nr 302: Forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffer
Avregningsforskriften	FOR 1999-03-11 nr 301: Forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av nettjenester.
Lov om merking av forbruksvarer	LOV 1981-12-18 nr 90: Lov om merking av forbruksvarer mv. Forskrift om merking av husholdningsapparater
Merkeforskriften	FOR 1996-01-10 nr 16: Forskrift om angivelse av husholdningsapparaters energi- og ressursbruk ved hjelp av merking og standardiserte vareopplysninger.

I tillegg kommer konsesjoner gitt i medhold av energi- og vassdragslovgivningen, samt veiledninger o.l. som også benyttes som del av revisjonsgrunnlag.

Denne serien utgis av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Utgitt i Rapportserien i 2009

Nr. 1 Ellen Skaansar (red.): Kvartalsrapport for kraftmarkedet, 4. kvartal 2008

Nr. 2 Tiltak for å redusere sannsynligheten for at et område er strømløst over lang tid Regelverksprosjektet mellom NVE, DSB og Statnett (64 s.)

Nr. 3 Lars-Evan Pettersson: Flomforhold i Sør- og Midt-Norge (67 s.)

Nr. 4 Jørn Opdahl, Hervé Colleuille: Nasjonalt overvåkingsnett for grunnvann og markvann (fysiske parametere) Drift og formidling 2008 (37 s.)

Nr. 5 Kirsten Westgaard, Helge Ulsberg og Svein Olav Arnesen (red.): Tilsynsrapport 2008 (20 s.)